

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної, військової та дитячої хірургії
з курсом урології та офтальмології

Силабус навчальної дисципліни
«Ниркові захворювання і вагітність»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити ECTS.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра загальної, військової та дитячої хірургії з курсом урології та офтальмології. Одеса, вул. Пастера 9, пров. Валіховський, 5, Багатопрофільний медичний центр ОНМедУ. 1 хірургічне відділення, 2 хірургічне відділення
Викладач (-і)	д.мед.н. професор Костев Ф.І.
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Білаш Оксана Вікторівна, завуч кафедри 093-848-4048 Ільїна-Стогнієнко Вікторія Юріївна, відповідальна за організаційно виховну роботу кафедри 067-971-21-05 Жебраковська Марина Юріївна, старший лаборант кафедри 050-316-10-91 E-mail: surgdep@onmedu.edu.ua ; prof.kostev@gmail.com Очні консультації: з 14.00 до 17.00 кожного четверга, з 9.00 до 14.00 кожної суботи Онлайн - консультації: з 14.00 до 17.00 кожного четверга, з 9.00 до 14.00 кожної суботи. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної, військової та дитячої хірургії
з курсом урології та офтальмології

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни - охоплює вивчення основних етіологічних та патогенетичних факторів виникнення хвороб видільної системи у вагітних, закріплює основи клінічного обстеження вагітних, основні симптоми та синдроми та методики їх оцінювання, клініко-діагностичну інтерпретацію показників найважливіших лабораторно інструментальних досліджень в нормі та при хворобах сечової системи у вагітних; володіння навичками опитування, визначення принципів та характеру лікування і профілактики розвитку ускладнень захворювань внутрішніх органів, визначення тактики надання екстреної медичної допомоги, визначення тактики ведення вагітних при патології сечовидільної системи, ведення медичної документації, здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях, розуміння предметної області та професійної діяльності, здатність до адаптації та дії в новій ситуації, прийняття обґрунтованого рішення, здатність працювати в команді, діяти соціально відповідально та свідомо.

Мета дисципліни: є поглиблення теоретичних та практичних знань з етіології, патогенезу, клінічних проявів недостатності функції нирок, удосконаленні і засвоєнні практичних навичок, набутті професійного рівня готовності майбутніх лікарів до самостійної роботи з хворими, що страждають на гострі та хронічні ураження нирок.

Завдання навчальної дисципліни:

- визначати нові наукові напрямки, теоретичні та практичні проблеми в галузі нефрології;
  - мати уявлення про будову і функції нирок;
  - класифікувати хвороби нирок; визначати стадію хронічної хвороби нирок;
  - проводити опитування і клінічне обстеження вагітних із хворобами нирок і аналізувати їх результати; виявляти клінічні варіанти та ускладнення хвороб нирок;
  - визначати етіологічні та патогенетичні чинники хвороб сечової системи при вагітності;
  - призначати лабораторне та інструментальне обстеження вагітних з хворобами сечової системи, використовуючи новітні методи дослідження;
  - на підставі оцінки результатів лабораторного та інструментального обстеження, проводити диференційний діагноз, обґрунтовувати та встановлювати клінічний діагноз хвороб нирок у вагітних;

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної, військової та дитячої хірургії
з курсом урології та офтальмології

- визначати необхідний режим праці та відпочинку, знати особливості лікувального харчування під час лікування хвороб сечової системи при вагітності;
- призначати найсучасніше ефективне лікування, в тому числі прогнозомодифікуюче, хвороб сечової системи при вагітності;
- дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні:

Знати:

- історію становлення та сучасні тенденції розвитку нефрології;
- анатомо-фізіологічні особливості нирок і сечовидільної системи;
- фізіологічні зміни сечовидільної системи під час вагітності;
- сучасні методи лабораторної та інструментальної діагностики захворювань нирок і сечової системи;
- етіологію, патогенез, класифікацію, клінічні прояви та ускладнення хвороб нирок у вагітних;
- критерії діагностики та стадіювання хронічної хвороби нирок;
- особливості перебігу вроджених і спадкових захворювань нирок під час вагітності;
- етіологію, патогенез, клінічні прояви, діагностику та лікування нефропатій вагітних;
- сучасні уявлення про прееклампсію та еклампсію, їх патогенез, критерії діагностики, принципи лікування та профілактики;
- особливості перебігу, діагностики та лікування безсимптомної бактеріурії, циститу та пієлонефриту у вагітних;
- етіологію, патогенез, клінічні прояви та принципи ведення вагітних із кістами нирок, нефроптозом та сечокам'яною хворобою;
- особливості ведення вагітності у жінок з єдиною або трансплантованою ниркою;
- клінічні особливості гломерулонефритів та нефротичного синдрому під час вагітності;
- механізми ураження нирок при системних захворюваннях та їх вплив на перебіг вагітності;
- принципи медикаментозного лікування нефрологічних захворювань у вагітних з урахуванням безпеки для матері та плода;

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної, військової та дитячої хірургії
з курсом урології та офтальмології

- принципи лікувального харчування, режиму праці та відпочинку при захворюваннях сечової системи у вагітних;
- основи первинної та вторинної профілактики нефрологічних захворювань;
- алгоритми надання невідкладної допомоги при ургентних станах у нефрології та акушерстві;
- вимоги медичної етики, біоетики та деонтології при веденні вагітних із захворюваннями нирок.

Вміти:

- збирати анамнез та проводити клінічне обстеження вагітних із захворюваннями сечової системи;
- виявляти основні клінічні симптоми та синдроми нефрологічних захворювань у вагітних;
- оцінювати фактори ризику розвитку нефрологічної патології під час вагітності;
- складати план лабораторного та інструментального обстеження вагітних із підозрою на захворювання нирок;
- інтерпретувати результати загальноклінічних, біохімічних, імунологічних та інструментальних методів дослідження;
- визначати стадію хронічної хвороби нирок та оцінювати функціональний стан нирок;
- проводити диференційну діагностику захворювань сечової системи у вагітних;
- обґрунтовувати та формулювати клінічний діагноз відповідно до сучасних класифікацій;
- визначати тактику ведення вагітних із нефрологічною патологією залежно від клінічної ситуації;
- призначати сучасні методи лікування захворювань сечової системи з урахуванням терміну вагітності та безпеки для плода;
- здійснювати моніторинг ефективності лікування та профілактику ускладнень;
- розробляти індивідуальні рекомендації щодо режиму, харчування та способу життя вагітних із захворюваннями нирок;
- проводити первинну та вторинну профілактику захворювань сечової системи;
- надавати невідкладну медичну допомогу при прееклампсії, еклампсії та інших ургентних станах;
- прогнозувати можливі материнські та перинатальні ускладнення при нефрологічній патології;
- вести медичну документацію відповідно до чинних нормативних вимог;

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної, військової та дитячої хірургії
з курсом урології та офтальмології

- працювати в мультидисциплінарній команді (акушер-гінеколог, нефролог, сімейний лікар та інші спеціалісти);
- дотримуватися принципів медичної етики, біоетики та деонтології у професійній діяльності;
- приймати обґрунтовані клінічні рішення в типових та складних клінічних ситуаціях.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання:

Дисципліна буде викладатися у формі практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання:

Практичні заняття: словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій; наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації); практичні методи: виконання тестових завдань, вирішення ситуаційних завдань.

Самостійна робота: робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять; самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка доповіді та презентації для захисту індивідуального завдання.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Історія становлення нефрології як науки. Анатомічна будова та функції нирок. Основні та додаткові методи дослідження функцій та стану нирок. Сучасні методи діагностики хвороб нирок.

Тема 2. Вроджені та спадкові хвороби нирок. Визначення. Класифікація. Клінічні прояви. Інструментальні та лабораторні методи діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування.

Тема 3. Нефропатії вагітних: діагностика та особливості лікування.

Тема 4. Прееклампсії і клампсії. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Критерії діагностики та диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Первинна та вторинна профілактика.

Тема 5. Безсимптомна бактеріурія і вагітність. Етіологічні фактори. Патогенез. Ускладнення. Клінічні ознаки, діагностика та лікування.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної, військової та дитячої хірургії
з курсом урології та офтальмології

Тема 6. **Цистит і вагітність.** сучасні підходи до діагностики та лікування. Клінічні прояви. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Первинна та вторинна профілактика.

Тема 7. **Пієлонефрити і вагітність.** Визначення. Роль інфекції при запальних захворюваннях нирок та сечовивідних шляхів. Класифікація. Клінічні прояви. Інструментальні та лабораторні методи діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Первинна та вторинна профілактика.

Тема 8. **Кісти нирок і вагітність.** Патогенез. Клінічні прояви. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування.

Тема 9. **Сечо-кам'яна хвороба і вагітність.** Етіологічні фактори. Патогенез. Ускладнення. Клінічні ознаки, діагностика та лікування.

Тема 10. **Нефроптоз і вагітність.** Етіологічні фактори. Патогенез. Ускладнення. Клінічні ознаки, діагностика та лікування.

Тема 11. **Єдина нирка і вагітність.** Етіологічні фактори. Патогенез. Клінічні прояви. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування.

Тема 12. **Пересаджена нирка і вагітність.** Визначення. Етіологічні фактори. Патогенез уражень органів та систем, їх клінічні прояви. Класифікація. Клінічні прояви та зміни лабораторних показників залежно від стадії. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення.

Тема 13. **Гломерулонефрити і вагітність:** сучасні підходи до діагностики та лікування. Особливості ведення хворих з сечовим та нефротичним синдромами.

Тема 14. **Ураження нирок при системних захворюваннях і вагітність.** Патогенез. Клінічні прояви. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної, військової та дитячої хірургії
з курсом урології та офтальмології

1. Внутрішні хвороби. Підручник заснований на принципах доказової медицини 2018/19. Видавництво Практична Медицина, Краків, Польща – 1632с.
2. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Частина 1. Розділи 1—8: підручник. За ред. Л.В. Глушка, С.В. Федорова, І.М. Скрипника та ін. 2019. 584 с.
3. Передерій В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини. Том 2. Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів. Вінниця: Нова Книга. 2017. 784 с.
4. Хронічна хвороба нирок: раннє виявлення та лікування хронічного захворювання нирок дорослих в галузі первинної та вторинної медичної допомоги / NICE, Новини медицини і фармації в Україні. 2016. № 1 (561). С. 16–18.
5. Davidson's Principles and Practice of Medicine 23rd Edition. Editors: Stuart Ralston, Ian Penman, Mark Strachan, Richard Hobson. Elsevier. - 2018. - 1440 p.
6. USMLE Step 2 CK Lecture Notes 2017: Internal Medicine (Kaplan Test Prep). - 2016. - Published by Kaplan Medical. - 474 p.
7. Пасечников С.П., Зайцев В.І. Сучасні проблеми урології у практиці сімейного лікаря: довідник лікаря. Київ: ТОВ «Бібліотека «Здоров'я України», 2015. 126 с.
8. Таран О. І. Кардіоваскулярні ускладнення (захворювання) при хронічній нирковій недостатності. Частина І. Новини медицини і фармації в Україні. 2016. № 1 (561). С. 28–29.

Додаткова:

1. Наказ МОЗ України від 11.02.2016 р. № 89. Уніфікований клінічний протокол вторинної (спеціалізованої) та третинної (високо спеціалізованої) медичної допомоги. Лікування пацієнтів з хронічною хворобою нирок V стадії: діагностика стану та корекція порушень фосфорно-кальцієвого обміну.
2. Внутрішня медицина: poradnik лікарю загальної практики: навчальний посібник. А.С. Свінцицький, О.О. Абрагамович, П. М. Боднар та ін. К.: ВСП «Медицина»; 2014. 1272 с.
3. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії: довідник-посібник. За ред. Ю. М. Мостового. Вінниця. 16-те вид., доп. і перероб. К.: Центр державного земельного кадастру; 2014. 679 с.
4. Нефрологія: Національний підручник / За ред. Л. В. Пирого, Д. Д. Іванова. Київ, 2014. 314 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної, військової та дитячої хірургії
з курсом урології та офтальмології

5. Пиріг Л.А., Іванов Д.Д., Таран О.І. та ін. Нефрологія: національний підручник. /за ред. Л.А. Пирога, Д.Д. Іванова. Донецьк: Заславський О. Ю.; 2014. 315 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю: усний (опитування), тестування, оцінювання виконання практичних вправ, оцінювання комунікативних навичок, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті та самостійної роботи здобувачів.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички та

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної, військової та дитячої хірургії
з курсом урології та офтальмології

	інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.
--	--

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять;

Самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка доповіді та презентації для захисту індивідуального завдання.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.
- Перескладання незадовільної оцінки проводиться в дні консультацій і відпрацювань; при дистанційному навчанні – в терміни, визначені й узгоджені з викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної, військової та дитячої хірургії
з курсом урології та офтальмології

інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізень:

Відвідування всіх видів аудиторних занять (лекцій, практичних занять) є обов'язковим.

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка, методичні вказівки, альбом.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної, військової та дитячої хірургії
з курсом урології та офтальмології

національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.